

A'
 TSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI FELSÉG'
 E N G E D E L M E V É L.

00000000

Nro 18.

Költ Bétsben, Böjt-más Havának (Mártziusnak)
 4-dik napján 1796-dik Esztendőben.

Hadi Környálállások.

Rajnai Ármádiánknál a' Generálquár-
 telymesterstagnál, Obersterré lett Oberst-
 lieutenántságból *Duka* Úr. — *Plüm*; *Au-
 racher*; és *Prohaska* Úrak, Májorságból
 Oberstlieutenántságra emeltettek. Oberst-
 lieutenántá lett ugyan ott *Williams* Úr
 is, a' ki Májor fővel kormányozta a' múltt
 esztendőben *Rajnai* Hajósseregetskenket,
 mellynek hasznáról annyira meg-győzet-

T

tettek a' Frantziák is ; hogy nékiek is va-
gyon már most annak hasonlatosságára for-
máltt Hajósseregetskéjek.

*Regensburg*bann a' Német-Birodalmi
Gyűlésnek 24-dik Februáriusi Ülésébenn,
egy Tsáfzari Végzés olvastatott fel, melly
Febr. 15-dik napján költ *Béts*benn. Ez a'
Végzés meg-erössíti és Törvényi erővel
ruházza fel a' Gyűlésnek azonn meg-hatá-
rozását, melly szerént, fáz Római Hóna-
pokot tartoznak a' Rendek közönségesen
bé-adni, a' Német-Birodalom' hadi-kasszá-
jába, 3 Szakaszokban. Az első Szakasz,
a' Tsáfzari Végzésnek közönségessétéle-
től számlálva, négy heteket; a' más két
Szakasz pedig, hat hat heteket foglal ma-
gában. — Végző-szavai a' Tsáfzari Írás-
nak ezek: „ Meg-várja egyszersmind Ő
Tsáfzari Felsége, önnön felséges és a' Ha-
za' nevében, az Elektoroktól; Hertzegek-
től, és Rendektől, hogy mind az 1794-dik
esztendőbeli 22-dik Décemberi meg-erös-
sítettett határozásához képest a' Birodal-
mi-Gyűlésnek, mind a' fenn-említett kö-
zelebb meg-újjított szent ígéretnek ereje
szerént, minden még lehetséges hadi-ere-
jeket elő-fogják venni, 's tökéletes mun-
kássággal fordítják a' végre, hogy az egy-
gyesített egész Német erő, meg-tántorod-
hatatlan állhatatosság, és Német Nemzeti
bátorság által, a' Mindenhatónak meg-ál-
dó védelme alatt szert tehessen végre

a Birodalom, egy el-fogadható és igazságos Békességre, mellyet a' mint tudva lévő dolog, tsupán a' nagyobbodni kívánó ellenségnek szándékjai tették nehezebbé a' maga Feje alatt egyesült Birodalomnak: “

Egy *Brüsszeli* Tudósítás szerént, a' Belső-dolgokra-ügyelő Frantzia Minister egy új Végzést küldött *Belgyiomba*; azoknak a' jószágoknak el-adattatásáról, mellyeket *Frantzia*-Országi Papság bírt vólt hajdan *Belgyiomban* és *Lüttichben*: — A' *Belgyiomi* 's *Lüttichi* Papság sorsát is hasonlóvá fogják tenni a' *Frantzia* Igazgatók, a' *Frantzia* Papság' sorssához. “

A' *Genappei* 's annak mellyékei pártütésért mostanság el-fogattatott Belgák közül az olyanokat, a' kik fegyveres kézzel találtattak, Katonai Kommisszió által ítéltetik meg a' Fr. Igazgatók; egyéb részeit pedig a' pártütésnek, az úgy nevezett *Dyle*-Ofztálybéli Criminális Törvénszék által:

*Koblentz*ből Febr. 15-dikén: — „Nagy mozgások vagynak a' *Frantzia* Katonaság között, mellyeket, annak új rendbe való szedése okoz. Úgy halljuk, hogy százhetvenöt Brigádákra fog fel-olztatni. — *Championnet* Generális másuvá küldődik innen kormányozni. Sok egyéb Tisztek is hívattattak el innen: mások küldettettek helyekbe. “

Még a' *Prussziai* Királynak Rajnabalmellyéki birtokaival is fizettetik az erőltetett költsönt a' Frantziák. Magának a' *Wéseli Újságnak* előadása szerént *Guedres* (*Gueldria*) Városa, Megyéjével együtt, negyvenezerkilentzszáztíz lívert tartozik adni az említett erőltetett költsönsummába; *Cleves* (*Clivia*) is ugyan annyit; *Moeurs*, harmintzhatezret; *Xanten*, huszonkét ezret; *Rheinberg*, kilentzezet.

Az újabb *Wéseli* Levelek, fel-fedezik már azt a' titkot, mellyet a' *Frantzia* Közönséges - Társaság' Biztosái küldöztek vólt, a' most frantzia hatalom alatt lévő Rajnabalmellyéki minden Német Városokba 's Helységekbe, petsétekkel erősített és nem elébb hanem Febr. 14-dik napján délben, két Tanúk előtt fel-nyitathatott Levelekben. A' parantsolat t. i. melly ezen Levelekben foglaltatott, a' Kiköltözteknek és meg nem esküdt Papoknak el-fogdostatására, 's Törvényték' kezébe való adására kötelezi az Előjárókat olly szorossan; hogy ha még Febr. 19-dik napján túl is fognának a' *Frantzia* Kommisszáriusok Kiköltöztekre és meg nem esküdt Papokra akadni: azoknak el nem fogatásáért számadásra vonnya az *Aquisgránumi* Criminális Törvényték a' Német Előjárókat. "

Frankfurtból Febr. 22 dikén: — „Három Kurírok sietve mentek itt által *Lon-*

don felé, kiknek kettejét a' *Lausannai* (*Helvétziai*) *Anglus* Követ küldötte; egy pedig a' *Szárdíniai* Királytól indult *Turin*ből. “

Livornóból Febr. 19-dikén: — „Ma reggel indult ki az ide való Kikötőhelyből, tíz líneabéli *Anglus* hajó. Minthogy a' mint hallyuk *Tulan* alól is ki indult a' *Frantzia* Hajóssereg: talán ugyan szembe akarnak találkozni egymással ezen két el-lenkező Felek. “

„*Afrikából*, és némelly *Archipelagusi* Szigetektől, 's *Kis-Asiának* is egy részéből sok gabonát szállítottak *Frantzia*-Ország-nak Déli részeibe. “

Stokholmból Febr. 7-dikénn: — „Va-lamint a' *Dániai* Udvar: úgy szinténn a' Miénk (a' *Svéd*) is ki adta már a' parantsolatokat, mellyeknek ereje szerént ebben az esztendőben is, *Svéd* és *Dániai* nagyobb és kisebb Hajókból eggyesülendő Hajóssereg fog fel 's alá járkálni a' tengeren, mint járkált a' múltt esztendőben. “

Konstántzinápolyból Jan. 10 dikénn: „Az *Archipelaguson* fel 's alá járkáló Fr. Hajósseregoftály, minekutánna egy *Anglus* hajót fogott: úgy meg-szorított egy *Máltai* hajót is, hogy kéntelen lett volna már magát ez is meg-adni; hanem a' *Máltabéliek* el-szenvedhetetlenebbnek tartvann a' halálnál, *frantzia* fogságba leendő ju-

társokat, tüzet vetettek az úgy nevezett Sz. Borbátának (a' hajó' fenekén készült puskaporos-kamarának) 's inkább felvetették magokat hajóikkal együtt a' levegő-égbe, mint sem hogy foglyaikká legyenek a' Frantziáknak. “

Nagy - Britanniából. —

Christián Admirális maga, el fog indulni minden órán, a' mint hallyuk, *Abercrombie* és *Bouille* Generálisokkal együtt *Amérika* felé; a' kormányozása alá tartozó több hajók is mihelyt fel-készülhetnek: mindjárt fognak indulni utánna kis osztályokban.

Amérika-mellyékéről érkezővén egy hajó a' *Liverpooli* Ánglus Kikötőhelybe, beszélik a' rajta lévők, hogy Ők jöttökben, *Christián* Admirális' Hajósseregebéli huszonkilentz szállító-hajókkal találkoztak. — Erkezgetnek azonban több olyan Tudósítások is *Londonba*, mellyek a' *Christian* Admirális Hajósseregéhez tartozott némelly magános hajóknak el-süllyedését adják elő környülállásosan. — *Aurora* nevű szállító-hajónak is hasonló sorssa lett volna: hanemha szerentsére, *Sedgley* nevű *Amériki* hajó találkozott volna véle, mellynek nemes lelkű Kapitánya még önön szerentséltetésével is kész volt meg szabadítani az azon volt százhatvan főből

álló legénységet, mellyel *Anglia*' partjához érkezvén, ezer arany jutalommal kínálódott-meg; de elégséges jutalmát találván tselekedetének, mint mondotta, a' maga belső érzésébenn, el nem vett egy krajtzárt is.

Frigyes - Belgyiomból. —

A' Tengeri-dolgokra - ügyelő Deputáció, hogy annál több Legénységet szerezhessenn össze tengeri-szolgalatra: egy Lotteriát állított fel, mellyben ezer nyereségek vagynak fel-téve. A' leg-elsőben magokat jelentő és Hajós-legénységre ajánló ezer Személyek mindnyájan ingyen kapnak egy egy tzedulát. A' három legnagyobb nyereségek, 2500; 1500; és ezer forintokból állók. A' kik, ezenn három summákat nyerik el; nem kényszerítetnek a' szolgalatra. Más három Személyek, a' kik, 500; 400; és 300 forintos tzedulákat nyernek, ha tettik nékiek, magok helyett Másokat állíthatnak: de a' több 994 Nyerők, magok tartoznak személy szerént szolgálni. A' leg-kissebb nyereség öt forint.

Frantzia - Országból. —

A' Suánokról

még most is különböző módra írnak, a' különböző gondolkozású 's indulatú Felekezetek. Némelly Tudósítások szerént igen

erőssek azok *Alsó-Britanniában* és *Alsó-Normáundiában*, 's nagy rémülést okoznak mindenfelé. — Más Tudósítások ellenben azt írják, hogy a' Suánokkal való hadra több tzipő kívántatik; mint puskapor 's golyóbis: mert hegyes völgyes és erdős helyeken kell kergetni őket.

A' *Svéd Udvarhoz le Hoc* Polgár' helyébe Generális *Latour* küldettetik *Franzia* Követnek; a' *Török Udvarhoz* pedig *Aubert-Dubayet*, a' ki Hadi-dolgokra ügyelő Minister vala; de már most az Öt-fázak' Tanátsabéli *Petiet* nevű Tag által váltatott fel a' Ministerségben. *Dubayet* mellé Útitárssaknak, Ingenieurök; Astronomusok; 's Pattantyús; és Tengeri Tisztek is vagynak rendeltetve.

A' volt Finantz-Minister *Faypoult* is Követnek megy a' *Génuai* Közönséges-Társasághoz.

Jourdan Vezérnek *Párisban* lett nagy meg-tiszteltetése, különbkülönbféle ítélet-tételekre szolgáltatót alkalmatosságot. Némellyek azt mondták, hogy az által maga ad ösztönt a' Direktórium *Jourdán*nak, a' Közönséges-Társaság' el-nyomására. Mások, ellenségeskedést jövendöltek abból *Pichegru* és *Jourdan* között, a' Közönséges-Társaság' romlására 's a' t. Illy környül-állások között jónak ítélte a' Direktórium, hogy némelly Jegyzéseket tétessen közönségesekké, a' szava után hallgató Újságok

által. — *Malborough* Hertzegen kezdte a' maga Jegyzéseit a' Direktórium, el-beszéllvénn, hogy a' *Blenheimi* győzedelem után, olly pompás, *Blenheim* nevű palotát kézfíttettek az Anglusok Annak Izámára az *Oxóniumi* (*Oxfordi*) Grófságban; hogy minden Tartományokból össze-hítták a' Mesterembereket, tsak hogy a' palotának minden fényességét és kellemetességét megadattathassák. Egéssz *Európa* örvendett illyetén meg-jutalmaztattásánn egy olly nagy Embernek, kinek érdemét nem tsak önnön Hazafitárssai esmerték meg: hanem még Azok is, a' kik ellen hartzolt. — Ezen előadás után így szól a' Direktórium: „A' környülállások nem engedték a' Frantziáknak, hogy úgy meg-jutalmaztathassák a' Generálisokat, kik, győzedelemre vezették Seregeinket. Talánn az illyen meg-jutalmazás, helytelen, sőt veszedelmes is vólna egy Közönséges-Társaságban. Hogy *Pichegru* Generális *Páris*-ba jött vala, mellynek szinte esztendeje már most: olly jóakarattal fogadtatott, a' millyenre érdemessé tették őtet az Északi Sereg' vezérlése által nyertt győzedelmek. Hasonló betsület tevődött egynehány nappal ez előtt a' *Számberi* és *Mózai* Sereg' Kormányozó-Generálissának *Jourdán*-nak; és valamint a' Direktórium' Tagjai: úgy a' Ministerek is igyekeztek, nem an-

nyira külső fényességű, mint atyafiságos szivességet nyilatkoztató Innepeket adni. “
 — Meg-jegyzi továbbá a’ Direktórium, hogy *Jourdán*nal együtt, az ő kórmányozása alatt sokszor győzedelmeskedett *Számberi* és *Móza*i Sereg is meg-tiszteltetett.

Midőn t. i. 5-dik Febr. ban, a’ Belső-dolgokra-ügyelő Minister *Benezech* megvendégelte is *Jourdan* Vezért, 45 Személyekre terített asztalonn: *Maubeuge* Váranak ostroma, és a’ *Fleurusi* táborok, ki voltak formálva az ebédlő nagy palotában, egy a’ végre készültt tér-alkotmányon, ’s ennek közepénn egy *Obeliskus* emelkedett illy Ráírású (Inscriptziójú) zászlóval ékesítettve: Armée de Sambre et Meuse (A’ *Számberi* és *Móza*i Sereg). Az ebédlő palota közepénn egy Troféumról (győzedelmi oszlopról) függöttek azok a’ fegyverek, mellyeket a’ Direktórium ajándékozott *Jourdán*nak a’ Nemzet’ nevében. *Richet*, *Lais*, és *Adrien* nevű híres Éneklő-fizemélyek, az alkalmatossághoz intézett Énekeket énekeltek. Számos muzsikáló Nevendékeken kívül, meg-jelentek a’ tanuló Siketnémák, és Vakonszülettek is, a’ magok Tanítóikkal, ’s Versekkel tisztelkedtek. Egy Siketnéma ezt készítette, ’s ajánlotta bé *Jourdán*nak:

Jourdan! nom d’ un Heros, que la gloire répète;
 Grâce à Sicard, qui m’ appris à penser.

Si mon oreille est sourde, et ma bouche muette,
 Mon Coeur sait te chérir, et ma main te tracer.

(Jourdan! kinek Herósi nevedet emlegeti a' Dít-
 sőség; köszönöm Sicardnak (a' Professoromnak) hogy
 meg-tanított gondolkozni. Ha siket is a' fülem, és
 néma is a' szám: a' Izivem mindazáltal tud szeretni
 Tégedet, 's a' kezem ábrázolni.)

A' Vakok, ezt készítették:

Nous pouvons, sans jouir de la clarté des cieux,
 D' un Heros des François admirer les merveilles;
 Si l' austère nature en a' privé nos yeux,

La Renommée eut soin d' en frapper nos oreilles,
 (Ámbár nem vehetjük hasznát az Égek' világos-
 ságának: tsudálhatjuk mindazáltal a' Frantziák' egy
 Heróssának álmétkodásra méltó tetteit. Ha a' mosto-
 ha természet meg-fosztotta azoknak látásától szemein-
 ket: vólt gondja rá a' Hírnek, hogy hallattassa azo-
 kat füleinkkel.)

Mind addig függöttek a' Troféumról,
 a' fellyebb említett fegyverek, míg vége
 nem lett az egész inneplésnek, 's már bú-
 tsút akart venni *Jourdan Benezechtől*: ak-
 kor vették azt le a' Minister' Felesége és
 két Leányai, 's adták által *Jourdánnak*.

A' mindennapi és héti temérdek Írá-
 soknak, mellyek ez idő szerént *Frantzia*
 Országban Világ' eleibe jönnek, leges leg-
 nagyobb részént a' *Politika* (az Emberi
 Társaságnak leg-jobb el-intézése felől va-
 ló Tudomány) a' fő tárgyak. Vagynak
 ugyan tsak a' tulajdonképpen való Literá-
 turának is két Hírmondói. Eggyik, *De-*
cade-Philosophique; a' másik pedig, *Bul-*
letin-Litteraire nevezetü. Az elsőből több
 jött már ki hatvan Darabnál. A' másikat
 fél-árkusonként adogatja ki *Lucet* a' múltt

Öfztől fogva igen tisztánn, és nagy vígyázással. A' múltt Februáriusi Darabjai között egyben két annyira emelte fel *Lucet* Munkájának az árrát, mint vólt az annak előtte; szegényebb sorsú Olvasóinak ellenben olly ígéretet tett, hogy ingyen fogja Azoknak számára küldeni Bulletinját, míg jobb idők módot nem szolgáltatnak nékiek a' fizetésre.

Az újj találmányoknak meg-írásábann is foglalatoskodnak négy folyó tudós Munkák, mellyeknek neveik: *Journal polytechnique*; *Ressources de la Republique Françoise, ou les Conquetes de l' industrie nationale*; *Notice générale des Inventions et découvertes*; és *Journal des Artistes*. A' két utól említetttek között az elsőbikből két Darab szokott ki-jöni egy Hónapban; a' másikkól pedig egy, mellynek árra eleinten, negyvenöt líverre vala határozva. Mind kettőt készíti ugyan azon egy Társaság, melly az úgy nevezett *Sou-terrain*ben tartja a' maga Üléseit.

Velentzébenn a' *Frantzia* Követ jelentette a' Fő-Kormányfőeknek, hogy a' Fr. Igazgatók előtt kedves dolog lenne az, ha Néhai XVI-dik *Lajos'* öregebbik Testvére, 's egyéb Fr. Kiköltöztek is el küldödnének a' *Velentzei* földről. Ezen Jelentésre azt felelte a' *Velentzei* Senátus,

hogy az említett Hertzeg, *Velentzei* Senátor lévén a' 'születés' jussa által, pártfogása alatt vagyon a' *Velentzei* Közön-séges-Társaság' Törvényeinek: a' mi pedig illeti a' más Kiköltöztteket: úgy tartja a' Senátus mint betsületére szolgáló történetet: hogy ezek a' szerentsétlen számkivettettek, kiknek sok *Európai* Tartományokban nem lehetett maradások: az ő kormányozása alatt lévő Birtokokban választottak magoknak menedék-helyet.

Magyar Ország.

Pestről Febr. 21-dikénn: — „*Té-
tényben*, melly *Budától* egy postánnyira esik a' *Fejérvári* út' menttében, tétetnek már a' készültek Prímás Ö Eminentziája' Kastélyában, *Jósef* napja' inneplésére, mellynek több víg tzerémóniáihoz, énekes muzsika is fog járúlni.“

Béts.

Az *Olasz-Ország* Fő-vezérségből nyugodalomra btsáttatott Hadi-Tárnokmester Báró *Devins*, negyed nappal ez előtt *Béts*-be érkezett meg-lehetős egészségben.

A' közhasznú intézetekre különös figyelmetességét fordítja, hadi-bajoskodásai között is gondos Fejedelmünk. Febr. 29-dikén meg-jelent személly szerént az ide való, 's még külföldönn is nevezetes

Portzellán-fabrikában: 's végig szemlélte a' portzellán-készítésnek egész módját. — Meg-nézte a' napokban a' Gálitzkő-fabrikát is. — Itt mostanság a' Varga-tser' porból tüzelni való téglákat kezdetek készíteni. Ezen kezdetet, hogy annál inkább szerentsésittse Ő Felsege: nem tsak különös privilégiumot adott reá; hanem azt is meg-engedte, hogy több Társak állyanak öfze, az említett téglának annál nagyobb bőséggel leendő készítettése végett, és önnön maga is belé fog állani a' Társaságha.

Királyi Helytartónk *Jósef* Fő-Hertzeg; a' jövő Vasárnap fog innen le-indúlni *Buda* felé:

Jelentettük vólt, hogy 2-dik *Ferentz* Ő Tsászári 's Királyi Felsege, Néh. 2-dik *Jósef*' képét lóháton ki-formálva a' *Jósef*' piattzán fel-fogja állíttatni. Prófessor *Zauner* lesz ezen emlékeztető Kép' Készítője; mellyhez hozzá is fogott már egy különösen a' végre építtetett Akadémiai műhelyben; a' hol szemielly szerént meg-jelentek Ő Ts. K. Felsegek Febr. 28-dik napján; hogy láthassák a' munka' kezdetét.

Mansfeld, a' ki mind Kép-mettzéssel; mind a' Könyvnyomtatáshoz meg-kívántató szép betűk' készítésével, örök nevet szerzett magának, meg-hala itt a' múltt Febr. 22-dikéna, életének 56-dik esztendőjében,

Schönbrunn' tö-szomszédjábann fekvő *Pentzing* nevezetű Helység' Plébánusa, némelly Vádak miatt, az azok alól való ki-tisztúlhatás' idejéig Klastromban tartatott. Meg - kérdeztetvén erántta a' *Pentzingiek* mindnyájan jól ízóllottak felöle, tsupánn egy Lakoson kívül: de Ez is, a' Jubileum' alkalmatosságával bé - vallotta, hogy Ő hamis tanúbizonyságot tett jó Lelki - Attya ellen, melly vétke alól felöldoztatván bé - jelentette azt annakutánna a' Világi Törvényfzéknél is, és büntetést kívánt önnön magára. — Ezen történet nagy eszközüül szolgált a' végre, hogy az *Alsó - Ausztriai* Kormányfzék Ő Felsége' eleibe olly vélekedését terjesztette, a' mellynél fogva nem tsak ártatlannak ítélte Ő Felsége a' Plébánus Urat; hanem négyfzáz forint esztendei penziót is rendelt addig néki, míg más Megyebéli alkalmatos Plébániába állíttathatik bé.

Szörnyű történet.

(A' Straßburgi Újságból.)

Neukirchen mellett fekvő *Laeh* nevű falubann, midön meg-hallotta egy Asszony, *Stackler* Úrnak a' néhai *Neukirchenei* Plébánusnak közelebb történtt (a' *Hirmondó*-ban is ki-hirdettetett) gilljotínoztatását, úgy meg-indúlt, hogy mindjárt el-tökéllette magábann, meg-bosszúllani tiszteltt kedves emberének halálát, még pedig a' maga tu-

lajdon Férjénn, a' ki nagy Pátrióta. Felkelt tehát más nap reggel idejében mint szokott vala rendszerént; 's víz-fórraláshoz fogott, mellyel a' midön kéfzen vólt: bément lassann aluvó Férjéhez, 's ki-takarván azt, végig öntötte a' fórró vízzel: de midön látná, hogy még úgy, ki nem végezheti gyüölött Férjét a' Világból: egy szekertzével akarta azt agyon vágni: melly szándékában mindazáltal a' jajgatásra öfsze-futott Szomszédok által meg-gátolódott.

Természet játékaí.

Meggyes Városában *Erdélyben*, a' mint egy kút' ásatásában foglalatoskodtak némelly Polgárok, és már tizenegy ölnyire le-ásatták a' földet: egy fekete valóságos szarvra találtak, mellynek hossza egy fertály rőfnyi; szélessége pedig három újnyi. Az első részétől ezen szarvnak fel felé négy újnyira egy széles ág nőtt ki.

Háromszéken *Dobolló* nevű faluban egy Oláh Asszony olyan magzatot hozott világra, de halva, mellynek egy feje; 3 füle; három szeme; két szája; négy keze; négy lába; és két asszonyi szemérem-teste vólt.

